Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Навчально-наукового інституту
соціології та медіакомунікації
_____Мурадян О.С.
«__» _____серпня__2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ В ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРІ
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень_____
галузь знань С – «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»_____
(шифр і назва)
спеціальність С5 «Соціологія»_____
(шифр і назва)
освітня програма «Цифровий соціум»_____

вид дисципліни за вибором_____
(обов'язкова / за вибором)
Навчально-науковий інститут соціології та медіакомунікацій_____

2026/ 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою Навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій

“ 26 серпня” 2026 року, протокол № 6.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:
Хижняк Лариса Михайлівна, д-р соціол. наук, проф., професор закладу вищої освіти кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

“26” серпня 2026 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

Солдатенко І.О.

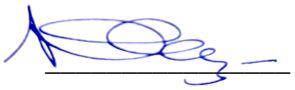
Програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проектної групи) Цифровий соціум

Гарант освітньої програми «Цифровий соціум»

Хижняк Л.М.

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій
“26” серпня 2026 року, протокол № 1.

Голова науково-методичної комісії

Сорока Ю.Г.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни за вибором «Інформаційні війни в інтернет-просторі» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Цифровий соціум» підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

спеціальності С5 Соціологія.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – поглибити знання у здобувачів вищої освіти про природу інформаційних війн, їхній вплив на сучасне суспільство та використання інформації для зміни суспільної свідомості та соціального ландшафту; сформувати у них здатність діагностувати стан інформаційної війни в інтернет-просторі, визначати її вплив на сталий розвиток людства, розпізнавати дезінформацію, пропаганду та інформаційні атаки, а також розробляти стратегії протидії глобальним інформаційним загрозам і вміння розробляти та застосовувати їх у професійній діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: дати уявлення про нові підходи до феномену інформаційної війни; види та особливості інформаційної війни в інтернет-просторі цифрового суспільства; спеціальні інформаційні операції в контексті війни і миру; ознайомити з базовими технологіями, прийомами та інструментами в інформаційних війнах; надати знання методів протидії негативним наслідкам інформаційних війн в інтернет-просторі.

1.3. Кількість кредитів – 6.

1.4. Загальна кількість годин – 180.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
4-й	
Лекції	
16 год.	6
Семінарські заняття	
32 год.	8
Самостійна робота	
132 год., у т.ч. 20 год. – контрольна робота	166, у т.ч. 20 год. – контрольна робота

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 7. Здатність розробляти соціальні проєкти на різних рівнях з використанням методології дослідження сучасних комунікативних просторів у міждисциплінарному дискурсі.

ЗК 8. Здатність застосовувати принципи та технології ефективної комунікації на різних рівнях і в різних формах з урахуванням вихідних умов та особливостей цифрового середовища спілкування.

Фахові компетентності (СК)

СК 2. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.

СК 6. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 9. Здатність до пошуково-дослідної роботи в межах реалізації соціальних проєктів з використанням методології дослідження сучасних комунікативних просторів.

СК 13. Здатність проводити інформаційно-аналітичну діяльність з використанням інформаційно-комунікативних технологій.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

ПРН 2. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.

ПРН 5. Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах.

1.8. Пререквізити: цифровий соціум: глобальні проблеми, соціологія Інтернету, практикум з веб-аналітики, соціокультурні ризики інтернет-комунікацій, методи цифрової соціології.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи соціологічного дослідження інформаційних війн

Тема 1. Феномен інформаційної війни і концептуальні основи його вивчення

Інформаційна війна як вища форма інформаційного протиборства. Еволюція концепцій інформаційних воєн в реаліях цифрового суспільства. Інформаційна війна як частина гібридної війни. Інформаційна війна засіб агресії. Принципи інформаційного протистояння. Інформаційна війна в арсеналі зброї масового знищення. Сутність, предмет та об'єкт інформаційних війн, засоби інформаційних війн. «Вікно Овертона» як основний метод інформаційних війн. Інформаційна боротьба: особливості та структурні елементи. Способи та форми ведення інформаційної боротьби. Базова схема інформаційної війни.
Інформаційна війна як допоміжний механізм у веденні реальної війни, щоб посилити або замінити військові дії. Інформаційна війна як самостійна стратегія, яка може існувати без військових дій, але яка так само відбувається в прихованому змісті. Інформаційна війна в теорії керованого хаосу. Інформаційна війна і сталий розвиток суспільства.

Тема 2. *Моделі інформаційної війни*

Основні підходи до аналізу інформаційної війни: стратегічний підхід, когнітивний підхід, комунікаційний підхід, системний підхід. Війни інформаційної епохи. Основні моделі організації інформаційної війни. Модель масової демонстрації. Модель пропагандистської комунікації. Модель дезінформаційної кампанії. Модель кампанії нейтралізації (замовчування конфлікту; введення нової події; відповідь або спростування). Модель масової комунікації. Семіотична модель. Модель резонансного впливу. Інформаційна війна в мирний час. Інформаційна війна у воєнний час. Інформаційна операція при вирішенні миротворчих проблем. Інформаційна операція при вирішенні соціальних проблем. Інформаційна війна пропагандистського та суто інформаційного характеру. Інформаційна війна з використанням Інтернету. Характерні риси інформаційних війн цифрового суспільства.

Тема 3. *Види інформаційних війн*

Види інформаційної війни, запропоновані М. Лібіцькі: психологічна війна (Psychological Warfare); електронна війна (Electronic Warfare); хакерська війна (Hacker Warfare); кібервійна (Cyberwarfare); війна командування й управління (Command and Control (C2) Warfare); війна на основі розвідки (Intelligence-Based Warfare); економічна інформаційна

війна (Economic Information Warfare). Психологічна війна: сутність, витоки, еволюція. Фактори вразливості інформаційних війн різних видів. Кібервійна. Мережева війна як інформаційно-комунікаційне протистояння у форматі оф-лайн та он-лайн мережевих структур. Ідеологічна диверсія як прагнення отримати переваги в реальному військовому, економічному або політичному протистояннях. Радіоелектронна боротьба через захоплення, підкорення чи пригнічення медійних ресурсів для кампанії дезінформації; блокування мережевих комунікацій; комп'ютерні диверсії на фондових біржах, скеровні на витік секретної інформації або на поширення дезінформації.
Війна медійних вірусних атак: сутність, зміст, організація впливу в міждисциплінарному дискурсі.

Тема 4. *Базові соціальні технології, прийоми та інструменти в інформаційних війнах*

Сучасний інтернет-простір і он-лайн соціальні мережі: характерні риси, роль і значущість в інформаційній війні. Базові інструменти просування контенту в соціальних мережах. Засоби промоції контенту в соціальних мережах. Прийоми захисту від інформаційних атак в он-лайн мережах. Прийоми здійснення інформаційних атак в он-лайн мережах. Прийоми та засоби маскування і демаскування в інформаційних протистояннях. Технології Big Date, практику платного тролінгу, вірусмейкерства й інших інтернет-технологій, що використовують центри ведення інформаційних війн. Інтернет-реклама та її застосування в інформаційній війні. Медіа-віруси та принципи й технології їх використання в якості інформаційної зброї.
Мобільні засоби зв'язку як інструмент інформаційної атаки: сутність, характеристики, умови на наслідки використання, способи протидії їх впливу на суспільну свідомість.

Розділ 2. Інформаційні війни в інтернет-просторі: практичний аспект

Тема 5. *Спеціальні інформаційні операції в контексті війни і миру*

Інформація як зброя інформаційної війни. Сутність та сценарії проведення спеціальних інформаційних операцій. Сутність понять «інформаційне сегментування» та «інформаційний тиск». Інформаційний лобізм в інтернет-просторі. Етапи проведення спеціальних інформаційних операцій. Спеціальні інформаційні операції щодо інституцій, органів і осіб, які в системі влади та управління ухвалюють рішення. Сценарії інформаційного впливу на великі маси людей.
Методи дослідження спеціальних інформаційних операцій.

Тема 6. *Інформаційна війна в медіа-просторі сучасного суспільства*

Інформаційна війна та її прояви в медіа-просторі. Інформаційна війна як комунікативна технологія впливу на масову свідомість та громадську думку. ЗМІ як інструмент інформаційного впливу на суспільство. Роль ЗМІ в сучасній інформаційній війні. Маніпуляція як ключовий інструмент інформаційної війни: роль ЗМІ та соціальних мереж. Інформаційні атаки в соціальних мережах. Основні методи й технології маніпулювання свідомістю в медійних комунікаціях.

Тема 7. Інформаційні війни в контексті геополітики, міжнародних відносин і кібер-безпеки

Інформаційна війна як інструмент міжнародної політики. Передумови, сутність та етапи «холодної війни». «Холодна війна»: еволюція та адаптація до сучасного цифрового суспільства. «Холодна війна» в боротьбі за домінування на світовій арені. Біполярне інформаційне протистояння. «Холодна війна» в інформаційно-психологічному контексті.
Інформаційні війни в міжнародних відносинах: еволюція та адаптація до сучасності.

Комп'ютерне протистояння у цифровому просторі. Міжнародні аспекти безпеки кіберпростору.
Штучний інтелект в інтернет-просторі як зброя інформаційної війни.

Тема 8. *Методи запобігання й нейтралізації негативних наслідків інформаційних війн в інтернет-просторі*

Аналітичні інформаційно-комунікативні інструменти вивчення та діагностики інформаційної війни. Потенційні загрози, що випливають з інформаційних війн в інтернет-просторі. Кібервійна як феномен інформаційної війни в інтернет-просторі.: сутність, методи протидії. Роль експертного середовища в просуванні ідеї миру й протидії інформаційним війнам.
Проблеми, що роблять особистість, групу (спільноту), країну вразливими в інформаційній війні в інтернет-просторі. Інформаційна гігієна традиційного і цифрового суспільства. Технології розвитку індивідуального критичного мислення й формування інформаційного імунітету особистості.
Кібербезпека в міжнародному співробітництві і сталому розвитку в умовах глобальних гібридних загроз. Засоби протидії інформаційним загрозам в інтернет-просторі для зміцнення інформаційної безпеки України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с. р.		л	с	с. р.
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*
Розділ 1. Теоретичні основи дослідження інформаційних війн								
Тема 1. Феномен інформаційної війни і концептуальні основи її міждисциплінарного вивчення	20	2	4	14	34	2		34
Тема 2. Моделі інформаційної війни	20	2	4	14				
Тема 3. Види інформаційних війн	20	2	4	14	19		2	17
Тема 4. Базові соціальні технології, прийоми та інструменти в інформаційних війнах	20	2	4	14	19	2	2	17
Разом за розділом 1	80	8	16	56	93	4	4	85
Розділ 2. Інформаційні війни в інтернет-просторі: практичний аспект								
Тема 5. Спеціальні інформаційні операції в контексті війни і миру	20	2	4	14	20			20
Тема 6. Інформаційна війна в медіа-просторі сучасного суспільства	20	2	4	14	22		2	20
Тема 7. Інформаційні війни в контексті геополітики, міжнародних відносин і кібербезпеки	20	2	4	14	17			17
Тема 8. Методи запобігання й нейтралізації негативних наслідків інформаційних війн в інтернет-просторі	20	2	4	14	25	2	2	21
Контрольна робота	20			20	20			20

Разом за розділом 2	100	8	16	76	87	2	4	81
Усього годин	**180**	**16**	**32**	**132**	**180**	**6**	**8**	**166**

4. Теми семінарських занять

Назви розділів і тем	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма
1	*2*	*3*
Розділ 1. Теоретичні основи соціологічного дослідження		
Тема 1. Феномен інформаційної війни і концептуальні основи його вивчення	4	
Тема 2. Моделі інформаційної війни	4	
Тема 3. Види інформаційних війн	4	2
Тема 4. Базові соціальні технології, прийоми та інструменти в інформаційних війнах	4	2
Разом за розділом 1	16	4
Розділ 2. Інформаційні війни в інтернет-просторі: практичний аспект		
Тема 5. Спеціальні інформаційні операції в контексті війни і миру	4	
Тема 6. Інформаційна війна в медіа-просторі сучасного суспільства	4	2
Тема 7. Інформаційні війни в контексті геополітики, міжнародних відносин і кібербезпеки	4	
Тема 8. Методи запобігання й нейтралізації негативних наслідків інформаційних війн в інтернет-просторі	4	2
Разом за розділом 2	16	4
Усього годин	**32**	**8**

5. Завдання для самостійної роботи

№ теми	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	*2*	*3*	*4*
1	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу лекції та рекомендованої літератури за темою «Феномен інформаційної війни і концептуальні основи його вивчення». Виконання завдання, підготовка до дискусії.	14	17
2	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу лекції та рекомендованої літератури за темою «Моделі інформаційної війни». Виконання завдання, підготовка до дискусії.	14	17
3	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу лекції і рекомендованої літератури за темою «Види інформаційних війн». Виконання завдання, підготовка до дискусії.	14	17
4	Вид: позааудиторна	14	17

	Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу лекції і рекомендованої літератури за темою «Базові соціальні технології, прийоми та інструменти в інформаційних війнах». Виконання завдання, підготовка до дискусії.		
5	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу лекції та рекомендованої літератури за темою «Спеціальні інформаційні операції в контексті війни і миру». Виконання завдання, підготовка до дискусії.	14	20
6	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу лекції та рекомендованої літератури за темою «Інформаційна війна в медіа-просторі сучасного суспільства». Виконання завдання, підготовка до дискусії.	14	20
7	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу лекції та рекомендованої літератури за темою «Інформаційні війни в контексті геополітики міжнародних відносин і кібербезпеки». Виконання завдання, підготовка до дискусії.	14	17
8	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу лекції та рекомендованої літератури за темою «Методи запобігання й нейтралізації негативних наслідків інформаційних війн в інтернет-просторі». Виконання завдання, підготовка до дискусії.	14	21
	Вид: позааудиторна, в межах самостійної роботи Підготовка тексту контрольної роботи на тему «Інформаційна складова російсько-української війни в інтернет-просторі».	20	20
	Разом	132	166

6. Індивідуальне завдання не передбачено навчальним планом

Контрольна робота

Підготовка тексту контрольної роботи (аналітичної довідки) на тему «Інформаційна складова російсько-української війни в інтернет-просторі».

У контрольній роботи представити виконання 4-х завдань:

1) короткий огляд наукових підходів до вивчення інформаційної війни в інтернет-просторі в контексті геополітики, міжнародних відносин і кібербезпеки;

2) опис ключових цифрових інструментів та технологій, які використовуються в інформаційній війні РФ проти України;

3) оцінка ролі міжнародної співпраці та підтримки в зміцненні інформаційної стійкості України;

4) розробка засобів протидії інформаційним загрозам в інтернет-просторі для зміцнення інформаційної безпеки України на макро-, мезо- і мікро- рівні (мінімум 3).

7. Методи навчання

Лекційні заняття. Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький; наочні методи – ілюстрація, демонстрація (презентація лекцій).

Семінарські заняття: есе, аналітичні завдання, групові проєкти та презентація їх результатів, колективне обговорення дискусійних питань; доповіді (реферати), тести.

8. Методи контролю

Студенти і студентки одержують бали за підготовленість і роботу на кожному семінарському занятті (кейси, аналітичні роботи, групові проєкти та презентація їх результатів, колективне обговорення; есе, поточний контроль знань у вигляді творчих робіт, практичних завдань). Пропуск заняття відпрацьовується у виді письмової роботи за темою заняття. Обов'язковим є виконання контрольної роботи та завдання (мінімум одного), що виносяться на семінарські заняття.

За результатами вивчення дисципліни підсумкове накопичення балів – до 60 балів (поточний контроль, контрольна робота – аналітична довідка). Критично-розрахунковий мінімум для допуску до заліку – 30 балів (виконання контрольної роботи і завдань до 8 тем). Здобувачі, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж розрахунковий мінімум (30 балів), вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни.

Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час проведення заліку – 80 хвилин. Час виконання роботи (35 тестів) – 40 хвилин і теоретичне питання – 40 хвилин. У разі використання заборонених джерел здобувач залишає аудиторію та отримує оцінку 0 балів.

Оцінювання заліку. Залікова робота містить 35 тестів і теоретичне питання, відбувається дистанційно на платформах Zoom, Moodle у курсі «Інформаційні війни в інтернет-просторі».

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна та контрольна робота											Залікова робота	Сума
Розділ 1					Розділ 2				Контрольна робота	Разом		
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т5	Т6	Т7	Т8				
5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	60	40	100

Критично-розрахунковий мінімум для допуску до заліку – 30 балів (виконання контрольної роботи і завдань до 8 тем).

Критерії оцінювання успішності здобувачів

Критерії оцінювання поточного контролю

Дуже високий рівень 5 балів	Відповідь характеризується повним, глибоким та змістовним знанням матеріалу з теми, вільним володінням поняттями, креативним підходом, наведено аргументи та приклади.
Високий рівень 4 бали	Відповідь характеризується не повним знанням теоретичного матеріалу з теми, недостатнім володінням термінами та поняттями; відсутній креативний підхід, недостатня аргументація.
Середній рівень 3 бали	Відповідь характеризується поверховим знанням як теоретичного, так практичного матеріалу; багато помилок у виконаному завданні.
Низький рівень 2 бали	Слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; змістовні помилки у відповіді на завдання, відсутність аргументів.

Дуже низький рівень 1 бал	Дуже слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; багато змістовних помилок у відповіді на завдання; відсутні аргументи і приклади.
Незадовільний рівень 0 балів	Відповідь на завдання відсутня або не стосується питання.

Максимальна кількість балів за виконання контрольної роботи – 20.

Критерії оцінювання контрольної роботи

№ з/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	*2*	*3*
1	короткий огляд наукових підходів до вивчення інформаційної війни в контексті міжнародних відносин та її місця в сучасній політиці	5
2	опис ключових цифрових інструментів та технологій, які використовуються в інформаційній війні РФ проти України	5
3	оцінка ролі міжнародної співпраці та підтримки в зміцненні інформаційної стійкості України	5
4	розробка засобів протидії інформаційним загрозам для зміцнення інформаційної безпеки України на макро-, мезо- і мікро- рівні (мінімум 3).	5
	Разом	20

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Умови використання здобувачами вищої освіти ШІ

Модель «ШІ як асистент». Під час поточного контролю – підготовки до семінарських занять, виконання завдань до тем та інших письмових робіт – дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів. Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ. У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо). За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ. Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Рекомендації неформальної освіти, які можуть бути зараховані за курсом

Prometheus. Інформаційні війни в інтернет-просторі.

Орієнтовні теми:

Безпека в інтернеті під час війни: практичний курс. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/cybersecurity-during-war-practical/

Волонтерство під час війни. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/war-time-volunteering/

Дезінформація: види, інструменти та способи захисту. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/disinformation-types-tools-and-protection/

Інформаційна гігієна під час війни. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/information-hygiene-during-war/

Інформаційна гігієна. Як розпізнати брехню в соцмережах, в інтернеті та на телебаченні. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/infosecurity/

Інформаційні війни. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/information-wars/

Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям? https://prometheus.org.ua/prometheus-free/resisting-media-manipulation/

Цифрова безпека на персональному рівні. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/personal-digital-security/

Здобувач може обрати не більше 2-х курсів на платформі для неформальної освіти.

Кількість балів, що буде зарахована здобувачеві після успішного проходження одного курсу та надання відповідного документа (сертифікат, свідоцтво, тощо) – 5.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Закон України "Про основні засади забезпечення кібербезпеки України". Видавництво Паливода А.В., 2026. 20 с.

Гамова І. В. Інформаційні війни : підручник. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. 184 с.

Енциклопедичний глосарій з інформаційної безпеки та гібридної війни / за заг. ред. А.М. Киридон. Київ : Енциклопедичне видавництво, 2024. 412 с.

Кирилюк О. Л. Битва за мозок. Як вистояти й перемогти в інформаційній війні / Кирилюк О.Л. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2024. 255 с.

Когут Ю. Гібридні війни. Історія, політика, безпека. Видавництво Консалтингова компанія Сідкон, 2025. 304 с.

Ланде Д. OSINT у кібербезпеці. Навчальний посібник. Видавництво Інжиніринг, 2024. 522 с.

Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Міжнародні зоряні війни: сучасні загрози та космічна безпека. Навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2026. 144 с.

Мегель А., Яремчук М. Ворожі ІПСО. Як визначити та протистояти. Київ: Вид. дім «Скіф», 2023. 96 с.

Присяжнюк М.М. Інформаційна безпека у контексті сучасних технологій інформаційно-психологічного протиборства. Навчальний посібник / Присяжнюк М.М., Петрик В.М., Гнатюк С.О. та ін. Видавництво ЦУЛ, 2025. 258 с.

Російсько-українська війна. Енциклопедичний глосарій / Упорядники: А. Киридон А. Іваненко; за заг. ред. А. Киридон. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2025. Вип. 2. 272 с.

Сталий розвиток : підручник / за ред. Л. Г. Мельника та Ю. М. Дерев’янка. Суми: Університетська книга, 2026. 332 с.

Сто брехливих російських наративів про російсько-українську війну: Збірник інформаційно-аналітичних матеріалів / А. М. Романишин, С. В. Черевичний, О. П. Остапчук та ін. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2023. 77 с.

Сучасні прийоми маніпулювання. Навчальний посібник / В. Петрик, К. Музиченко, Аль-Файюмі Халед та ін. Видавництво Видавничий центр «Кафедра», 2026. 280 с.

Допоміжна література

Андрущенко О. Інформаційний тоталітаризм: соціальні мережі як інструмент масового контролю і маніпуляції. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія.* 2025. № 2(65). https://doi.org/10.21564/2663-5704.65.331696

Артеменкова О., Василенко В., Ковтун Л. Використання штучного інтелекту в соціальних мережах як зброї інформаційної війни. *Вісник Книжкової палати.* 2025. № 8. С. 3–8.

Балан С. В. Зміна парадигми сприйняття інформаційного суверенітету в умовах транзиту до інформаційної держави. *Науковий журнал «Політикус».* 2025. Випуск 3. С. 13-20.

Бандера С. Третя світова війна і визвольна боротьба. Видавництво Крила, 2022. 160 с.

Бевзенко Л. Війна і новий світовий порядок: варіанти очікуваних сценаріїв у контексті парадигми складності. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг.* 2024. № 2. С. 56-84.

Беспалько О. В., Кучеренко Ю. Ф., Власік С. М., Закіров З. З., Ткаченко В. І. Інформаційні війни сучасності та застосування мереже-центричних систем управління військового призначення. *Системи озброєння і військова техніка.* 2023. № 2. (74). С. 87-93. https://doi.org/10.30748/soivt.2023.74.09.

Близняк О., Гуменна К. Український досвід протидії інформаційній війні РФ в Україні в умовах повномасштабної війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.* 2024. № 2 (19). С. 59-72. https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-02-59-72

Бобров А. Пропаганда 2023. Інформаційні війни під час російської агресії. Харків: Видавництво Фоліо, 2023. 160 с.

Бойко Н. Довіра до різних джерел інформації в умовах війни: соціологічний аналіз українського досвіду. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг.* 2025. № 2. С. 59-79.

Бондаренко В. Концепція взаємопов'заності «війни» та «політики» Карла фон Клаузевіца у контексті ведення воєнних дій у XXI столітті на прикладі російсько-українського воєнно-асиметричного конфлікту. *Молодий вчений.* 2021. № 5 (93). С. 85-88. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-5-93-17

Бондар Ю. Журналісти про російсько-українську війну: проблематика та жанрові особливості книжкових видань. *Український інформаційний простір.* 2023. № 2(12). С. 92-107. https://doi.org/10.31866/2616-7948.2(12).2023.291168

Величковський Р. Війна в Україні: порівняльний аналіз емоційної тональності Telegram-каналів і традиційних ЗМІ. *Науково-теоретичний альманах Грані.* 2024. Том 27. № 6. С. 79-89. https://doi.org/10.15421/1724115

Війни інформаційної епохи: міждисциплінарний дискурс: монографія /за ред. В.А. Кротюка. Харків: ФОП Федорко М. Ю., 2021. 558 с.

Вовк С. О., Бадер А. В. Когнітивна мобілізація суспільства: критичне мислення і національний бренд у протидії пропаганді. *Науковий журнал «Політикус».* 2025. Випуск 2. С. 36-41.

Возняк О. Інформаційна війна як інструмент міжнародної політики (досвід для України). Історико-політичні проблеми сучасного світу: *Modern Historical and Political Issues: Збірник наукових статей*. Чернівці: Journal in Historical & Political Sciences. –Chernivtsi: Чернівецький національний університет, Chernivtsi National University,2024. Т. 50. С. 9-19. 2024. Volume. 50. P. 9-19. DOI: 10.31861/mhpi2024.50.9-19

Войтович Н., Магуряк І. Меми як чинник маніпуляцій: трансформація образу через масову культуру. *Український інформаційний простір.* 2025. № 1(15). С. 174-186. https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(15).2025.335355

Гайоз Н., Степаненко В. Соціальна організація війни: українське та російське суспільства, мобілізовані на війну. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг.* 2025. № 2. С. 30-58. https://doi.org/10.15407/sociology2025.02.30.

Голенок Л., Глухманюк Д. Вплив соціальних мереж на формування громадської думки про війну в Україні в англомовному сегменті інтернету. *Молодий вчений.* 2024. № 7 (131). С. 157-162. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-7-131-19

Гребньов Г. Інформаційний аспект гібридної війни Росії проти України. *Український інформаційний простір.* 2023. № 1(11). С. 107-118. https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(11).2023.279598

Гринчак Н. Компетенції ефективних менеджерів в епоху четвертої промислової революції / Н. Гринчак, О. Іващенко, Т Булах та ін. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту.* 2022. № 1-2. С. 20-28. https://doi.org/10.31767/nasoa.1-2-2021.03

Гринчак Н. Концептуальні аспекти прийняття багатокритеріальних рішень в управлінській діяльності. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2023. № 1-2. С. 68-76. https://doi.org/10.31767/nasoa.1-2-2023.07

Грін Р. 33 стратегії війни. Видавництво КСД, 2024. 776 с.

Данильян О., Дзьобань О. Інформаційна війна у медіапросторі сучасного суспільства. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2022. № 3(54).

Дембіцький С., Степаненко В., Злобіна О., Головаха Є., Найдьонова Л. Психологічні стресори військового часу: поширеність та ефекти серед населення України. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг.* 2024. № 4. С. 5-26, https://doi.org/10.15407/sociology2024.04.5.

Денисенко К.В., Борко І.С., Косов О.М. Реалізація цифрових та інформаційних прав людини в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. Випуск 77: частина 1. 2023. С. 90-94.

Джус О. А. Концептуальні основи ведення інформаційної війни в сучасних умовах збройної агресії РФ проти України. *Політологічний вісник.* 2022. № 88. С. 189-201.

Дмитрук Я. В., Гришанович Т.О., Глинчук Л. Я., Жигаревич О. К. Кібервійна як різновид інформаційних війн. захист кіберпростору України. *Кібербезпека: освіта, наука, техніка.* 2022. № (16). С. 28-36.

Драгомирецький Б. Україно-російська кібервійна: невидимий фронт. URL: https://www.pravda.com.ua/columns/2018/02/22/7172439/

Єлова Т. Інформаційні маніпуляції та ревізіоністські наративи РФ як виклики для стійкості європейських суспільств. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.* 2025. № 4 (24). С. 195-220. https://doi.org/10.29038/2524-2679-2025-04-195-220

Жаровська І., Ортинська Н. Інформаційна війна як сучасне глобалізаційне явище. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки.* 2020. Т. 7. № 2. С. 56-61.

Жуковська Н. Медіависвітлення війни в Україні в польському інформаційному просторі: дискурс та аналіз. *Вісник Книжкової палати.* 2025. № 9. С. 47-52. http://visnyk.ukrbook.net/article/view/343040

Загородня А. С., Сайдаков Д. С. Основні поняття та ключові аспекти інформаційних війн. *Сучасний науковий журнал.* 2024. № 5(3). С. 31-36. https://doi.org/10.36994/2786-9008-2025-5-4

Завгородня Ю. Історія становлення кібервійни як складової політичного процесу. *Актуальні проблеми політики.* 2023. № 72. С. 42–46.

Запорожець О., Бєлоусова Н. Вербальні інтернет-меми під час повномасштабної війни РФ проти України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2022. Том 56. № 2. С. 20-24.

Злобіна О. Ресурси психологічної стійкості у протидії стресорам війни. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг.* 2024. № 4. С. 111–134,

Інформаційна війна: соціально-онтологічний та мілітарний аспекти : монографія / Р.В. Гула, О.П. Дзьобань, І.Г. Передерій, О.О. Павліченко, Г.О. Філь. Київ : Каравела, 2023. 288 с.

Іоутсен К. Китайське мистецтво війни. Київ : Центр учбової літератури, 2024. 218 с.

Кадлубович Т. І., Черняк Д. С. Державна інформаційна політика як протидія загрозам інформаційному суверенітету. *Сучасний науковий журнал.* 2024. № 6(4). С. 121-127. https://doi.org/10.36994/2786-9008-2024-6-15

Казмірук Д. М. Інформаційна безпека як складова національної безпеки в умовах повномасштабної війни. *Науковий журнал «Політикус».* 2025. № 1. С. 21–2

Калініченко Б. М. Явище інформаційної війни в українських засобах масової інформації. *Науковий журнал «Політикус».* 2020. Випуск 2. С. 88-93.

Карабчук В. Методи виявлення та боротьби з дезінформацією за допомогою технологій штучного інтелекту. *Інформаційні технології та суспільство*. 2025. № 2(17). С. 56-61. https://doi.org/10.32689/maup.it.2025.2.8

Кириченко Ю. В., Сергієнко Т. І., Сластін В. О. Інформаційні війни як інструмент гібридної агресії: український досвід. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право.* 2025. Випуск 1(65). С. 89-95.

Клаузевиц К.Ф. Принципи ведення війни. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 274 с.

Ковалевська-Славова А. В. Інформаційні війни: комунікативно-патогенна специфіка. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2024. Том 35 (74) № 2. Частина 1. С. 26-32.

Ковальова Т. В., Токар Ю. В., Колодич Ю. О. Протидія інформаційним загрозам в умовах російсько-української війни: роль ГО «Детектор Медіа». *Обрії друкарства.* 2024. № (1(15). С. 162-174. https://doi.org/10.20535/2522-1078.2024.1(15).307819

Когут Ю. Кібервійни, кібертероризм, кіберзлочинність. Концепції, стратегії, технології. Видавництво Сідкон, 2022. 284 с.

Коппель О., Пархомчук О. Мегатренди глобального розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини.* 2022. Том 56. № 2. С. 10-15.

Конончук В., Ржевська Н. Інформаційна війна та її вплив на міжнародні дипломатичні процеси: досвід України. *UNIVERSUM.* 2023. № 3. С. 60-64. https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/604

Крайнікова Т., Прокопенко С. Хвилі дезінформації в гібридній російсько-українській війні. *Актуальні питання масової комунікації.* 2023. № 33. С. 12-25. https://doi.org/10.17721/CIMC.2023.33.12-25

Крячков В., Кириченко Ю. Вплив соціальних мереж на формування інформаційної стійкості суспільства під час військової агресії. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.* 2025. № 3 (23). С. 129-142. https://doi.org/10.29038/2524-2679-2025-03-129-142

Кулеба Дм. Війна за реальність. Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. Київ: Книголав, 2022. 384 с. URL: https://bookinstein.ua/files/attach_files/id911648.pdf

Кучеренко Ю. Ф. Війни XXI століття: концептуальні аспекти створення мережецентричних систем управління військового призначення: монографія / Ю. Ф. Кучеренко, А. М. Носик, О. П. Дзьобань ; за заг. ред. О. П. Дзьобаня ; Ін-т інформації, безпеки і права Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2025. 252 с.

Ларіончева Н. А. Сучасні інформаційні війни: на прикладі російсько-українського протистояння. *Науковий журнал «Політикус»*. 2024. Випуск 1. С. 14-20.

Ларіончева Н. Маніпуляція як ключовий інструмент інформаційної війни в епоху ЗМІ та соціальних мереж. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2025. Том 28. № 1. С. 176-181. https://doi.org/10.15421/172522

Лепська Н. В. Спін-докторінг як технологія інформаційного протиборства сучасних автократій та демократій. *Науковий журнал «Політикус»*. 2023. Випуск 2. С. 45-49.

Лісовська Ю.П., Лісовський П.М. Воєнна історія країн світу: вчення про державу та право. Видавництво Ліра-К, 2025. 618 с.

Любовець Г., Король В. Контент негативу. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2021. 266 с.

Маєвський О., Мержиєвська В., Цеунов І. Навігатор з історії України. Світові війни. Видавництво Портал, 2022. 299 с.

МакФейт Шон. Нові правила війни. Перемога в епоху тривалого хаосу. Київ : Наш формат, 2023. 256 с.

Малкасян Картер. Американська війна в Афганістані. Київ : Наш формат, 2024. 528 с.

Макмастер Герберт. Поля битв. Боротьба за захист вільного світу. Київ : Наш формат, 2023. 424 с.

Матукова Г., Саф'ян К., Багашова Н. Система освітнього партнерства у закладах вищої освіти: особливості формування та критерії оцінки. *Молодий вчений*. 2024. № 4 (128). С. 92-98. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-4-128-25

Мєлєкєсцев К. І. Про трактування інформаційної війни: від технічно-кібернетичної до історико-психологічної парадигми. *Південний архів (історичні науки)*. 2022. № 38. С. 62-67. https://doi.org/10.32999/ksu2786-5118/2022-38-8

Михальчишин Ю. Війна за свідомість: суть та форми. URL: https://azov.org.ua/viina-za-svidomist-sut-ta-formy/

Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського. Харків : Фоліо, 2022. 384 с.

Опока Ю. В. Страх та обурення як чинники поширення маніпулятивних повідомлень. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка та психологія*. 2026. № 1. С. 238-245. DOI: https://doi.org/10.32782/3041-2021/2026-1-31

Панфілова Ю. М., Коба, В. В. Трансформація зовнішньої політики держави: роль інформаційної безпеки у сучасному світі. *Сучасний науковий журнал*. 2024. № 5(3). С. 97-104. https://doi.org/10.36994/2786-9008-2024-5-12

Патлашинська І. Сучасна російсько-українська інформаційна війна: завдання, методи та особливості використання. *Регіональні студії*. 2022. № 28. С. 84-87.

Пашорін І. В. Безпека інформаційних систем. Львів : Магнолія, 2025. 376 с.

Пащенко А. Методи та складові сучасної інформаційної війни, вивчення її впливу на свідомість та поведінку людей. *Збірник наукових праць Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2023. Вип. 2(10), 2023. С. 83-90.

Перевертун О., Ловейко Т. Аналіз засобів впливу геббельсівської пропаганди. *Молодий вчений*. 2023. № 11 (123). С. 45-48. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-11-123-18

Перепелиця Г. Роль НАТО в урегулюванні міжнародних конфліктів у сучасних умовах. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2022. Том 56. № 1. С. 16-19.

Петренко С., Назаренко Н. Практичні аспекти ведення інформаційної війни в он-лайн просторі. *Інформаційні технології та суспільство*. 2024. № 1 (12). С. 83-87. https://doi.org/10.32689/maup.it.2024.1.12

Петрик В., Присяжнюк М. Системи інформаційної зброї та технології інформаційної війни. Видавництво Кафедра, 2025. 320 с.

Петришин Г. Інформаційна війна Росії проти України: еволюція основних засобів, методів та динаміка наративів. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2025. № 1(77). С. 117-128. https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-1(77)-17

Петренко С., Назаренко Н. Практичні аспекти ведення інформаційної війни в он-лайн просторі. *Інформаційні технології та суспільство.* 2024. № 1 (12). С. 83-87. https://doi.org/10.32689/maup.it.2024.1.12

Плахута В.В. Сучасні інформаційні війни у мережевому онлайн−просторі: навчально-методичний посібник. Черкаси: ЧОІПОПП ЧОР, 2025. 116 с.

Почепцов Г. Фейк. Технології спотворення реальності. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2020. 224 с.

Право на інформацію: міжнародні стандарти, практика ЄСПЛ та національне регулювання у воєнний час. Огляд правових підходів. Серія: Свобода слова і національна безпека. Київ: УНЦПД, 2022. 21 с.

Проноза І. І., Цимбал С. Ю. Інформаційна війна в сучасних інтернет-комунікаціях: українсько-європейські практики та виклики. *Науковий журнал «Політикус».* 2025. Випуск № 3. С. 97-102.

Проноза І. І. Соціологічні дослідження (опитування) як політична технологія інформаційно-маніпулятивного впливу на політичну свідомість. *Науковий журнал «Політикус».* 2023. Випуск 4. С. 79-85.

Протидія дезінформації в умовах російської агресії проти України: виклики і перспективи: тези доп. учасників міжн. наук.-практ. конф. (Харків, 12-13 груд. 2023 р.); Наук.-дослід. ін-т публ. політики і соц. наук. Харків: НДІ ППСН, 2023. 462 с.

Путрашик В. І., Марчук Г. І., Плеханова Т. М. Цифрова журналістика та вплив соціальних мереж на формування громадського уявлення про російсько-українську війну. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика.* 2024. Том 35 (74). № 2. Частина 2. С. 189-195. DOI https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.2.2/30

Розмови з тими, хто питає про війну: збірник / Під ред. Н. Отріщенко. Львів: Центр міської історії, 2024. 180 с.

Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2020. 436 с.

Рущенко І. Пропаганда та контрпропаганда в цифровому суспільстві: інституціоналізація 2.0? *Український соціологічний журнал.* 2021. Випуск 25. С. 7-16.

Сізова К., Хміль-Чуприна В., Воробйов А. Інтернет-меми як інструмент інформаційної війни. *Український інформаційний простір.* 2024. № 1(13). С. 91-108. https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(13).2024.300845

Сінгер П., Брукінг Е. Війна лайків: зброя в руках соціальних мереж. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2019. 320 с.

Скороход К. Л. Як виглядає ворог? Уявлення українців про ворога після повномасштабного вторгнення Росії. *Український соціум.* 2023. № 3(86). С. 41-54.

Солідарні суспільні взаємодії в Україні в період війни та в повоєнній перспективі: соціологічний вимір / За заг. ред. д. соціол. н. В.Степаненка. Київ: Інститут соціології НАН України, 2026. 288 с.

Сорока М. Журналісти на війні. Документальні дослідження, хронікальний літопис, аналітика. Харків: Фоліо, 2022. 448 с.

Станчишин В. Емоційні гойдалки війни. Роздуми психотерапевта. Видавництво Віхола, 2022. 288 с.

Степанишин Р., Храбан І. А. Інформаційна політика Китайської Народної Республіки в умовах російсько-української війни. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2024. Том 58. № 1. С. 73-78.

Стецюк О. В., Проноза І. І. Дезінформація та пропаганда як інструменти гібридної війни: вплив на демократичні процеси та громадянську освіту. *Науковий журнал «Політикус».* 2025. Випуск № 2. С. 142-147.

Тєтєвін М. Досвід України в галузі міжнародного співробітництва в галузі кібербезпеки. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія: Право.* 2024. № 82. С. 263-266.

Требін М.П. Соціологія війни в Україні: на шляху становлення. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія.* 2023. №1 (56). С. 201-219.

Уздєнова Ю.М. Гібридна війна: сутність, складові та ключові поняття. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2024. Том 35 (74) № 4. С. 172-179. DOI https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.4/26

Українське суспільство в умовах війни. Рік 2024: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. Є. Головахи, С. Дембіцького. Київ: Інститут соціології НАН України, 2024. 450 с.

Ульяненко К. В. Інформаційна безпека як фактор формування національної стійкості України. *Науковий журнал «Політикус».* 2025. Випуск № 2. С. 148-153.

Федонюк С. Міжнародні аспекти безпеки кіберпростору: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 176 с.

Федотенко К. А. «Інформаційна війна» й «інформаційний фронт»: наукове осмислення понять. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.* 2023. № 3 (58) . С. 157-170.

Хижняк Л.М. Інформаційна війна як поле глобальних викликів і міжнародної співпраці. *Габітус.* 2026. Випуск 84. С. 28-31. https://habitus.od.ua/journals/2026/84-2026/6.pdf

Хижняк Л.М. Інформаційний тероризм як бар'єр реалізації права на глобальний і регіональний розвиток. *Research in Science, Technology and Economics*: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. Luxembourg, Luxembourg. May 6-8, 2026. Luxembourg, 2026. С. 280-283.
https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2026/05/Luxembourg_Luxembourg_06.05.26.pdf

Хижняк Л.М. Соціологія війни і статистика війни в публічному комунікативному просторі. *Габітус.* 2025. № 73. С. 39-43. http://habitus.od.ua/journals/2025/73-2025/7.pdf

Хижняк Л.М., Сичова В.В., Хижняк О.В. Вразливість уяви соціальних аналітиків про війни: можливості подолання. *Український соціум.* 2022. № 2. С. 85-99.

Хижняк Л.М. Організованість військово-промислового комплексу як соціально небезпечна практика. *Проблеми розвитку соціологічної теорії: Війна, насильство та суспільні порядки.* Матеріали XIX Міжнародної науково-пр. конф. «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Війна, насильство та суспільні порядки», 16–17 грудня 2022 р. (м. Київ). К.: Вид. «Наукова столиця», 2023. С. 52-55.

Худолій А. О. Інформаційна війна 2014-2022 рр. : монографія. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2022. 208 с.

Худошник О. Медіаплатформи збору свідчень війни: український досвід. *Актуальні проблеми масової комунікації.* 2023. № 34. С. 12-17. https://doi.org/10.17721/CIMC.2023.34.12-17

Черемнов М. Трансформація міжнародних стандартів кібербезпеки як відповідь на технологічні та геополітичні виклики. *Інформаційні технології та суспільство*. 2025. № 2(17). С. 211-215. https://doi.org/10.32689/maup.it.2025.2.31

Чорна Л. В., Клименко М. А. Маніпуляція масовою свідомістю у цифрову епоху: онтологічний поворот. *Вісник гуманітарних наук.* 2026. № 19. https://doi.org/10.5281/zenodo.20639357

Чорняк Р. А. Гібридні війни як різновид інформаційних війн XXI ст. *Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері.* (Чер 2024). С. 164-167.

Шандор Ф., Токар М. Проблеми сприйняття мілітаризму та військової культури в сучасному громадянському суспільстві. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи*. 2026.Випуск 54. С. 17-25. https://doi.org/10.26565/2227-6521-2025-54-02

Шарре Пол. Невидима армія. Автономна зброя та майбутнє війни. Видавництво BookChef, 2023. 448 с.

Шевчук А., Предместніков О. Філософія інформаційної війни: морально-етичні проблеми сучасного українського суспільства. *Науково-теоретичний альманах Грані.* 2024. № 27(5). С. 32-38. https://doi.org/10.15421/172488

Шептицька Л., Ременяк О., Захарчин Н. Досвід інформаційних війн в історії та сучасності як об'єкт досліджень сучасної науки та освіти. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. Спецвипуск. 2024. С. 35-43. Doi : https://doi.org/10.24919/2312-2595.spec.3

Шептицька Л., Ременяк О., Захарчин Н. Кібератака як новітній конфлікт та важлива форма глобального протистояння. *Axis Europae. Issue 6. Вісь Європи*. 2025. Випуск 6. С. 214-223.

Шмаленко Ю. І. Пропаганда та інформаційна війна в мережевому онлайн просторі. *Трансформація українського суспільства в цифрову еру* : матеріали Всеукраїнського круглого столу (м. Одеса, 25 березня 2022 р.) / відп. ред. Ю. І. Шмаленко ; каф-ра соціології НУ "ОЮА". Одеса, 2022. С. 28-33.

Шуляк Н., Гоманюк О. Фейкова реальність: використання тролей, ботів, ельфів у гібридній війні. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.* 2024. № 2 (19). С. 99-116.

Balovsiak, N. (2025). Anonymous and official Telegram channels in Ukraine: Analysis of popularity during the hybrid war. Current Issues of Mass Communication, 37, 30–42. https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.37.30-42

Barabasz, A., Koszel, B. (2024). Unwanted partner? Germany and Ukraine (1991–2022). Current Issues of Mass Communication, 36, 66-78. https://doi.org/10.17721/CIMC.2024.36.66-78

Kovalova, O. (2025). The potential of YouTube for promoting reading among adolescents: A case study. Current Issues of Mass Communication, 37, 52–65. https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.37.52-65

Shumarova, N. (2025). Conceptualization of Experience: Project "The Day After the War". Current Issues of Mass Communication, 37, 76–83. https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.37.76-83.

Steblyna, N., & Rodyhin, K. (2025). Narratives of the war and newspaper photography (perception of the full-scale Russian invasion of Ukraine by The Guardian). Current Issues of Mass Communication, 38, 18–30. https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.38.18-30.

Zhelikhovska, N., & Hrytsaiko, M. (2025). Le Monde's coverage of Ukraine amid the war: Themes and issues. Current Issues of Mass Communication, 37, 43-51. https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.37.43-51

Наукові журнали

Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. https://periodicals.karazin.ua/ssms

Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. https://philol.vernadskyjournals.in.ua/

Інформаційні технології та суспільство. https://journals.maup.com.ua/index.php/it

Український соціум. https://ukr-socium.org.ua/

11. Посилання на інформаційні ресурси в інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Global Peace Index 2026. Institute for Economics & Peace. URL: https://www.economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2026/06/Global-Peace-Index-2026-Report.pdf

Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations Sustainable Development. URL: https://sdgs.un.org/2030agenda

Центр протидії дезінформації при РНБО. https://cpd.gov.ua.

Головна. StopFake.https://www.stopfake.org/uk/golovna/

Stopfake.org. http://www.stopfake.org.

Детектор медіа. http://detector.media.

Медіакритика. http://www.mediakrytyka.info.

Медіапсихологія і медіаосвіта. http://www.mediaosvita.org.ua.

Маклюєн М. Істинно тотальна війна – це війна за допомогою інформації. Що таке інформаційна війна. URL: http://my.elvisti.com/sergandr/iv.htm.

Найбільш вражаючі приклади інформаційних війн 21 століття. URL: https://businessviews.com.ua/ru/studies/id/najbilsh-vrazhajuchi-prikladi-informacijnih-vijn-21-stolittja-2037/

Кібервійни переміщуються в космос: супутники потребують захисту від кібератак. 26 березня 2025. URL: https://maxpolyakov.com/ua/kiberviini-peremishuyutsya-v-kosmos-suputniki-potrebuyut-zakhistu-vid-kiberatak/

***

Перша КІБЕРВІЙНА в історії людства! КІБЕРЩИТ УКРАЇНИ! ПРЕМ'ЄРА НА 2+2. URL: https://www.youtube.com/watch?v=5weVF8BvxE8

СЕКРЕТНІ війська України ПРОТИ РФ! Масштабна КІБЕРВІЙНА: ХАКЕРИ ФСБ намагаються ВКРАСТИ ваші дані! URL: https://www.youtube.com/watch?v=V4vRNbQLCk0

Що таке кібервійна? URL: https://www.youtube.com/watch?v=u8ZPNXOyj88

БЕЗ ПРАВИЛ І ЧЕСТІ: Покрокова тактика гібридної війни. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Llv6tQL9F4k

Гібридна війна: зброєю медіа? Відкрита лекція Роланда Мікіані. URL: URL: https://www.youtube.com/watch?v=Cm4BkuUnemA

Лекційний курс від Prometheus «Інформаційні війни». URL: URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/information-wars/

***

Dmytruk Y., Hryshanovych T., Hlynchuk L., Zhyharevych O. Кібервійна як різновид інформаційних війн. захист кіберпростору України. *Електронне фахове наукове видання «Кібербезпека: освіта, наука, техніка».* 2022. № 4(16). С. 28-36. URL: https://doi.org/10.28925/2663-4023.2022.16.2836

Ілюк К. Інформаційна війна – це не тільки фейки. Інтернет-видання «MEDIASAPIENS». 2023. URL: https://ms.detector.media/propaganda-ta-vplivi/post/29264/2022-03-31-informatsiyna-viyna-tse-ne-tilky-feyky/

Інформаційні атаки в соціальних мережах: дослідження впливу російської дезінформації через рекламу в Facebook. URL: https://spravdi.gov.ua/wp-content/uploads/2024/04/informaczijni-ataky-vsoczialnyh-merezhah.-doslidzhennya-vplyvu-rosijskoyi-dezinformacziyi-cherez-reklamu-v-facebook.pdf.

Мартинов А. Ю. Інформаційні війни 21 століття та Україна. *Енциклопедія історії України: Додатковий том*. Кн. 1: А–Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України.

Інститут історії України. К.: В-во «Наукова думка», 2021. 773 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=informatsijni_vijny_21_stolittja_ta_ukrajina

Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям? URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/resisting-media-manipulation/

Обмеження доступу до публічної інформації під час війни: про що говорить судова практика? 2023. URL: https://dostup.org.ua/blogs/publications/obmezhennia-dostupu-do-publichnoi-informatsii-pid-chas-viiny-pro-shcho-hovoryt-sudova-praktyka

Петренко С., Назаренко Н. Практичні аспекти ведення інформаційної війни в он-лайн просторі. *Інформаційні технології та суспільство*. 2024. № 1 (12). С. 83-87. https://doi.org/10.32689/maup.it.2024.1.12

Сьогодні інформаційна війна – це стрижнева конструкція будь-якої війни. URL: https://armyinform.com.ua/2023/02/27/sogodni-informaczijna-vijna-cze-stryzhneva-konstrukcziyabud-yakoyi-vijny-ganna-malyar-2/

У StopFake проаналізували, як меми служать російській пропаганді. URL: https://disinfo.detector.media/post/u-stopfake-proanalizuvaly-iak-memy-sluzhat-rosiiskii-propahandi.

Янковський О. «Цифрове гетто». Як Росія «відсікає» від України жителів в окупації. 3023. https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-rosiya-blokuye-internet-telebachennya-okupatsiya/32274722.html

***

Prometheus. Орієнтовні курси для неформальної освіти

Безпека в інтернеті під час війни: практичний курс. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/cybersecurity-during-war-practical/

CS50: Вступ до кібербезпеки. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/cs50-cybersecurity/

Волонтерство під час війни. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/war-time-volunteering/

Дезінформація: види, інструменти та способи захисту. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/disinformation-types-tools-and-protection/

Інформаційна гігієна під час війни. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/information-hygiene-during-war/

Інформаційна гігієна. Як розпізнати брехню в соцмережах, в інтернеті та на телебаченні. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/infosecurity/

Global Terrorism Index 2026. Measuring the Impact of Terrorism / Institute for Economics & Peace. 97 p. https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2026/03/Global-Terrorism-Index-2026-Report.pdf

Oleksandr Khyzhniak, Larysa Khyzhniak, Çağatay Sarp.Current Aspects of Social and Medical Services to Internally Displaced Persons (IDPs): The Experience of Ukraine. THE WAR IN UKRAINE: CONFLICT, SECURITY AND MIGRATION. Editors: Z. Banu DALAMAN – Suat DÖNMEZ. Istanbul Topkapı University, 2023. P. 72-97. https://www.researchgate.net/publication/403160183_Current_Aspects_of_Social_and_Medical_Services_to_Internally_Displaced_Persons_IDPs_The_Experience_of_Ukraine

Sustainable Development Goals: Ukraine. Targe t s and Indicators. 24 p. https://files.acquia.undp.org/public/migration/ua/SDG-leaflet-engl_F.pdf

Wayne Carly N. Terrified or Enraged? Emotional Microfoundations of Public Counterterror Attitudes. International Organization. 2023. Volume 77, Issue 4, pp. 824–847. DOI: https://doi.org/10.1017/S0020818323000152